

Datum

30 oktober 2018,

Geachte woordvoerders ruimte,

U heeft tot donderdagmiddag de gelegenheid vragen te stellen over het Kabinetsperspectief NOVI De VNG en de Unie van Waterschappen, afgestemd met het IPO, willen u graag de volgende vier aandachtspunten en bijbehorende vragen meegeven. We hopen dat u ze kan meenemen bij uw voorbereiding.

1. Samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving en toekomstperspectief 2050

Een van de belangrijkste verbeterdoelen van de Omgevingswet is komen tot een samenhangende benadering van beleid en besluitvorming. Deze Kamer heeft daarvoor ook aandacht gevraagd bij de schriftelijke vragen over het ontwerpvoorstel Invoeringswet. Tegelijkertijd dient de NOVI een langetermijnperspectief voor Nederland te schetsen. Hoe ziet Nederland eruit in 2050? Alleen zo kunnen we toekomstbestendige beslissingen maken die met het oog op de noodzakelijke transitie cruciaal zijn. Het Kabinetsperspectief gaat in op drie belangrijke urgente thema's. Er is nog geen sprake van uitwerking van de vier strategische opgaven. Tevens ontbreken belangrijke inhoudelijke thema's, zoals de positie van Nederland in internationaal perspectief en de leefbaarheid van stad en land, ook, en vooral, als gevolg van de systeemveranderingen (zoals de energietransitie, circulaire economie en mobiliteitsontwikkelingen) waar we voor staan. De inzichtelijkheid in belemmeringen en keuzes verdient eveneens meer aandacht. Zo is er in het Kabinetsperspectief relatief weinig aandacht voor bijvoorbeeld luchtvaart, terwijl daar wel de positionering van Schiphol als huidige mainport vanaf hangt. En de recente maatschappelijke discussie over vliegveld Lelystad laat zien dat ook luchtvaart veel invloed heeft op de fysieke leefomgeving en niet alleen qua ruimte, maar ook qua geluid en luchtkwaliteit.

Onze vragen daarbij zijn:

1. Denkt u in de korte termijn die nog rest, alvorens de NOVI wordt vastgesteld, te kunnen voldoen aan de opdracht die de Omgevingswet ons geeft om een samenhangende visie op de fysieke leefomgeving te geven en een lange termijn perspectief te schetsen? Kunt u uitleggen hoe u van plan bent dat te doen en tegelijkertijd ook keuzes te maken?
2. In het Kabinetsperspectief stelt u dat keuzes nodig zijn voor de urgente opgaven waar we voor staan, en dat die keuzes gemaakt worden in politiek-maatschappelijk debat. Over welke keuzes wilt u de komende periode het politiek maatschappelijk debat met de kamer voeren en wanneer denkt u dat te doen?
3. Hoe gaat de Minister zorgen dat de NOVI met ruimtelijke keuzes vanuit een brede visie sturend is naar beleid van andere departementen en niet alleen volgend zoals nu het geval lijkt bij het Klimaatakkoord, de Woonagenda en de Landbouwnota?
4. Is het mogelijk dat omgevingskwaliteit en verduurzaming als overkoepelende opgaven (meer) richting gaan geven aan de keuzes die in de NOVI worden gemaakt?

5. Hoe worden knelpunten, belemmeringen en keuzes in de NOVI ten aanzien van onze fysieke leefomgeving inzichtelijk gemaakt? Hoe wordt bijvoorbeeld een prioritering van de nationale belangen gemaakt?
6. Gaat de Minister naast nationale belangen ook nationale doelen of ambities formuleren waaraan gezamenlijk kan worden gewerkt?
7. Hoe voorkomt de Minister dat het cyclisch karakter van de NOVI afdoet aan de betrouwbaarheid van een lange termijn perspectief?
8. Hoe ziet het lange-termijn perspectief op Nederland in 2050 eruit? Welke (systeem)keuzes maakt de NOVI die de mensen in dit land helpen in de transitie de komende decennia?

2. Perspectiefgebieden

In het Kabinetperspectief NOVI wordt gesproken over perspectiefgebieden. Er is nog veel onduidelijk omtrent deze perspectiefgebieden.

Onze vragen zijn:

9. Kunt u aangeven waarom u heeft gekozen voor perspectiefgebieden en wat u beoogt te bereiken met het aanwijzen van perspectiefgebieden?
10. Wat zijn mogelijke criteria en schaalgrootte voor aanwijzing als perspectiefgebied en voor welke periode wordt een gebied aangewezen als perspectiefgebied?
11. Wat is het voordeel is om tot perspectiefgebied verheven te worden en wat kan het betekenen voor een regio indien deze geen status als perspectiefgebied heeft?
12. Komen krimpgebieden ook in aanmerking voor een status als perspectiefgebied? Ook in deze gebieden kunnen grote transitie-opgaven tegelijkertijd spelen.
13. Er zal sprake kunnen zijn van het ontstaan van een mogelijke concurrentiestrijd tussen gebieden om de status van perspectiefgebied te krijgen. Hoe kan een dergelijke concurrentiestrijd tussen regio's die de status van perspectiefgebied willen bemachtigen voorkomen worden?
14. Ook wordt er gesproken over Omgevingsagenda's en is er een Regiodeal. Wat is het onderscheid tussen de Perspectiefgebieden, Omgevingsagenda's en Regiodeal? Hoe voorkomt de Minister dat door de verscheidenheid aan Regiodeals, perspectiefgebieden, omgevingsagenda's etc. een gefragmenteerde Rijksinzet in de regio ontstaat?

3. Financieel instrumentarium

De NOVI gaat over de gehele fysieke leefomgeving, daarom ligt bundeling van instrumentarium en financiële middelen voor de hand. Daarnaast kan bundeling de inflexibiliteit van de sectorale inzet van middelen doorbreken en de regionale gebiedsaanpak een impuls geven. De ervaringen met het MIRT zijn er helaas toch één van schotten tussen budgetten.

Onze vragen zijn:

15. In hoeverre is de Minister bereid om in het kader van de NOVI tot verregaande voorstellen voor een ontschotte en gebundelde gebiedsfinanciering te komen en tot mogelijke herprioritering van bestaande budgetten?
16. Hoe biedt de NOVI garanties voor een structurele en brede inzet van het Rijk – inclusief middelen - in de regio?
17. Hoe gaat de NOVI investeringen van betrokken departementen richten en gebiedsgericht integreren?

18. Hoe denkt de Minister ook andere financiële instrumenten in te zetten zodat die bijdragen aan de gewenste ontwikkelingen voor de lange termijn?

4. Werken als één overheid

Uitgangspunt van de Omgevingswet is samenwerking tussen alle overheden bevorderen. In het IBP dat u in februari 2018 afsloot is dat verwoord als de éénoverheidsgedachte, zowel interdepartementaal als interbestuurlijk. Deze wijze werken vergt een fundamentele cultuurverandering en daarmee gerichte inzet daarop. In de rondetafelgesprekken van maart hebben de decentrale overheden aangegeven hier veel belang aan te hechten. Het Kabinetperspectief leest als een document waarin het werken als één overheid nog onvoldoende gestalte heeft gekregen. Bijvoorbeeld vanwege het feit dat het een Kabinetperspectief betreft en (nog) geen gedeeld perspectief op Nederland beschrijft. Bijvoorbeeld omdat belangrijke dossiers apart, of buiten de NOVI, worden geadresseerd of opgepakt, zoals het luchtvaartdossier.

Onze vragen zijn:

19. Hoe denkt de Minister de cultuurverandering in de interdepartementale samenwerking te bereiken die noodzakelijk is om Haagse kokers en een sectorale verantwoordingsstructuur te doorbreken?
20. Welke maatregelen gaat u nemen om interdepartementale samenwerking en het ontwikkelen van een gedeeld perspectief op Nederland met samenhangende keuzes en richtingen een impuls te geven en verder vorm te geven?
21. Hoe geeft de minister de structurele inzet van het Rijk in de regio vorm? Schept de NOVI daarbij een nieuw governance perspectief?